

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Erfgoed en Kunsten
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
1200039

Uw brief van
11 mei 2017

Uw referentie
2017Z06146

Datum 7 juni 2017

Betreft beantwoording vragen lid Kuzu (DENK) over evenement VOC-dag van
Bataviawerf

Hierbij zend ik u de beantwoording van de vragen van het lid Kuzu (DENK) over
het evenement VOC-dag van de Bataviawerf.

De vragen werden mij op 11 mei 2017 toegezonden bij uw brief met kenmerk
2017Z06146

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

dr. Jet Bussemaker

2017Z06146

Onze referentie
1200039

Vragen van het lid Kuzu (DENK) aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over het evenement 'VOC-Dag' van Bataviawerf (ingezonden 11 mei 2017)

1

Bent u bekend met het evenement VOC-Dag? 1)

Ja.

2

Begrijpt u dat dit evenement voor ophef zorgt en bij heel veel mensen sentimenten losmaakt die geen recht doen aan het verwerken van de zwarte bladzijden uit onze geschiedenis? Zo ja, wat gaat u hiermee doen? Zo nee, waarom niet?

3

Bent u ervan op de hoogte dat de organisatie Bataviawerf op de VOC-Dag niet van plan is om de zwarte bladzijden van de VOC als een belangrijk onderdeel te belichten in hun dagprogramma? Zo ja, bent u het ermee eens dat deze onderdelen wel belicht moeten worden? Zo nee, wat is uw plan van aanpak om hier verandering in te brengen?

4

Wat vindt u ervan dat door dergelijke onderbelichting van misdaden van de VOC, middels activiteiten en initiatieven en gelijktijdige consistente, breed opgezette positieve promotie van aspecten als handel, ondernemerschap, avontuur en overwinningen, de VOC-periode wordt geromantiseerd?

Antwoord op vragen 2,3 en 4

Ik ben mij ervan bewust dat de geschiedenis van de VOC ook schaduwkanten heeft. Wetenschappelijke en culturele instituten hebben in de afgelopen jaren deze kanten van de VOC onderzocht en toegankelijk gemaakt. Ik vind het van belang dat de VOC-geschiedenis vanuit verschillende perspectieven wordt belicht. De Bataviawerf heeft een eigen verantwoordelijkheid voor zijn activiteitenprogramma. Het betreft een onafhankelijke stichting die geen subsidie ontvangt van overheden. Van de directie van de Bataviawerf heb ik begrepen dat er een gesprek heeft plaatsgevonden met de actiegroep die kritisch heeft gereageerd op het VOC-evenement. In dat gesprek heeft de Bataviawerf aangegeven dat er bij het organiseren van de VOC-dag geen enkele intentie was om groepen te kwetsen en dat aan het volledige VOC-verhaal in de toekomst bewust aandacht zal worden besteed. Overigens heb ik begrepen dat in het programma van de dag een lezing was opgenomen die inging op de vele facetten van de VOC en dat daarbij ook het thema slavernij aan de orde kwam.

5

Vindt u dat er door de overheid en vanuit door de overheid gesubsidieerde initiatieven en organisaties voldoende aandacht wordt besteed aan misdaden zoals uitbuiting, genocide en slavernij die in naam van de VOC zijn gepleegd? Zo ja, waaruit blijkt dit? Zo nee, wat is uw plan van aanpak om dit alsnog te bewerkstelligen?

Meerdere door de overheid gesubsidieerde initiatieven en organisaties houden zich bezig met de VOC-periode waarin ook de negatieve aspecten worden belicht. Een voorbeeld hiervan is de tentoonstelling De Wereld van de VOC in het Nationaal Archief. Deze tentoonstelling laat de verschillende kanten van de VOC

zien, waaronder documenten en verhalen over uitbuiting, slavernij, erbarmelijke omstandigheden op de schepen, bezetting en kolonisatie.

Verschillende musea, archieven, universiteiten, en het Nationaal Instituut Nederlands Slavernijverleden en Erfenis (NiNsee) besteden aandacht aan onze koloniale geschiedenis en slavernijverleden en doen dat voor een breed publiek. Ik ben verheugd dat de culturele en wetenschappelijke instellingen van het Netwerk Slavernijverleden het initiatief hebben genomen om een gezamenlijke agenda op te stellen zodat de activiteiten die zij ondernemen ook echt impact kunnen hebben.

Over het onderwerp slavernijverleden heb ik in het najaar van 2016 een ronde tafel belegd met uiteenlopende instellingen op het gebied van cultuur en wetenschap. Ik verwacht van de rijksgesubsidieerde instellingen dat zij aandacht besteden aan dit onderwerp. Ik ben voornemens een coördinatiepunt te ondersteunen, bij het NiNsee onder te brengen, waarmee de aandacht voor het slavernijverleden en de doorwerking ervan beter kunnen worden afgestemd, ontsloten, en duurzaam zichtbaar gemaakt.

Ook de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) zet zich in voor vragen rond de omgang met collecties en het slavernijverleden. Met name in de registratie van de rijkscollectie sluit de RCE aan bij de aanpak die bij het Rijksmuseum en andere musea in ontwikkeling is.

6

Is er volgens u in het lescurriculum van scholen voldoende aandacht voor de wandaden van de VOC en het slavernijverleden? Zo ja, waaruit blijkt dit? Zo nee, wat gaat u doen om hier meer aandacht aan te laten geven door scholen?

Alle basis- en middelbare scholen moeten in hun onderwijs aandacht besteden aan de geschiedenis van de VOC, aan het slavernijverleden en de rol die Nederland daarbij speelde. De onderwerpen slavernijverleden en de VOC zijn onderdeel van het formele curriculum voor het primair en voortgezet onderwijs. Onder de noemers VOC (1602-1799) en Mensenhandel en gedwongen arbeid in de Nieuwe Wereld (1637-1863) zijn deze onderwerpen Vensters van de Canon van Nederland, die als uitgangspunt geldt voor het geschiedenisonderwijs in het primair en de onderbouw van het voortgezet onderwijs. Onder meer via www.entoen.nu kunnen leraren een keur aan (les)suggesties krijgen om het onderwijs vorm te geven.

Ik heb de Stichting Leerplan Ontwikkeling (SLO) gevraagd een opzet te maken voor onderzoek naar de behandeling van het onderwerp slavernijverleden in het primair en voortgezet onderwijs alsook de bijdrage die culturele instellingen, met name musea, daaraan kunnen verlenen.

7

Bent u bereid om in het traject van de curriculumherziening van het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs in te zetten op het vastleggen van migratiegeschiedenis en het slavernijverleden als kerndoelen in het onderwijs? Zo nee, waarom niet?

Dat is niet nodig. Migratiegeschiedenis en slavernijverleden zijn op dit moment reeds onderdeel van het formele curriculum voor het primair en voortgezet onderwijs (kerndoelen, Canon van Nederland). Bij de curriculumherziening zal erop worden toegezien dat dit gewaarborgd blijft.

8

Hoe komt u tot de conclusie dat de VOC –periode niet kan worden afgedaan als een zwarte bladzijde in onze geschiedenis 2), in ogeschouw nemende de oorlog, uitbuiting, genocide en slavernij?

'De VOC-periode is meer dan alleen een succesverhaal. Het is ook de zelfverrijking en de corruptie, het zijn de misdragingen, de VOC is ook Jan Pieterszoon Coen en de slachting op Banda.' Met deze woorden heb ik in mijn toespraak bij de opening van de tentoonstelling *De Wereld van de VOC* in het Nationaal Archief (23-02-2017) willen aangeven dat het om méér gaat dan een zwarte bladzijde in onze geschiedenis. Deze kanten van de VOC maken integraal onderdeel uit van ons verleden. Het is van belang dat we met die geschiedenis bewust omgaan en de verschillende kanten ervan belichten.

Onze referentie
1200039

9

Bent u het ermee eens dat het nodig is om vaker Indische Nederlanders en Indonesiërs te betrekken bij onderzoek, evenementen en educatieve programma's over de VOC-tijd en de dekolonisatie periode? Zo ja, op welke manier wilt u hier invulling aan gaan geven? Zo nee, waarom niet?

Steeds meer culturele instellingen, zoals musea, werken met klankbordgroepen, vertegenwoordigers van doelgroepen, erfgoedgemeenschappen of wijkbewoners die worden geconsulteerd over beleidsplannen en voorgenomen activiteiten, zoals tentoonstellingen, educatieve programma's en onderzoek. Voor een respectvolle dialoog over de VOC is het belangrijk dat nazaten van de VOC-tijd worden betrokken.

1) <http://www.bataviawerf.nl/voc-dag-14-mei-2017.html>

2) <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/toespraken/2017/02/28/de-wereld-van-de-voc>